

PONURZONY (25) *part praet pass pf*

ponurzony (23), **ponorzony** *Calep* (2).

ponurzony (22), **ponurzon** (3).

Pierwsze o jasne; ponorzony z tekstu nie oznaczającego ó; w formie złożonej o jasne; forma niezłożona z tektów nie oznaczających ó.

sg m N ponurzony (10), ponurz(o)n (3); ~ (*attrib*) -ony (4); ~ (*praed*) -ony (6), -(o)n (3); -ony *Calep*; -(o)n *CzechEp*; -ony : -(o)n *CzechRozm* (5:2). ♦ *A* ponurzon(e)go (2). ♦ [*I* ponorzon(e)m.] ♦ *n A* ponurzon(e) (1). ♦ *pl N m pers* ponurzeni (7); -éni (1), -(e)ni (6). ♦ [*G* ponurzonych.] ♦ *D* ponurzonym (1). ♦ *A m pers* ponurzon(e) (1). ♦ [*I m* ponurzonymi.]

[*Składnia dopełnienia sprawcy: ponorzony od kogo.*]

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w.

1. *Pogrążony, zatopiony (przeważnie w wodzie); haustus Calep* (13) : *Haustus – Ponorzony, pożarty. Calep* 473a, 508a.

[*ponorzony w czym: żywy ten kámién pokątny/ ácz od Moyżefzá/ y Mozáifkiego ludu w ítrumieniu y Cedronowym y krwáwym był ponorzony/ ítátecznym y nieodmiennym íe iednák sítáwi. BzowRóż* 64.]

[*Wyrażenie: »ponorzony w głębią morską« : Lepiej im [gorszycielom] było mieć zawieszony kamień młyński na szyi, a być ponorzonym w głębią morską [et demergatur in profundum maris Vulg Matth* 18/6], bo temu wielka biada, który pogorszenie czyni *KuczbPrzestr* 80.]

Przen: Ogarnięty czymś (9) :

ponurzony w co (1): *Zaż niewiećie/ iż ktorzykolwiek ponurzeni iestefmy w Chriřtusie Iezuřie w řmierć iego iestefmy ponurzeni [Vulg Rom* 6/3] *CzechEp* 245.

ponurzony w kim, w czym (8): *W Trořkách głębokich ponurzony/ Do ćiebie/ boże niezmierzony/ Wołam KochPs* 194; *CzechEp* 245; *KochProp* 6; *Pokaż miłosierdzie nam y wřelkim ludziom w grzechách ponurzonym LatHar* 30, 298, 351, 647; *SzarczRyt Bv*; [*WujPosřw* 1584 6 (*Linde s.v. ponurzyć*)].

W charakterystycznych połączeniach: ponurzony w bojowych powodziach, w ciemnościach obłądliwości, w grzechach (4), *w troskach głębokich, w złościach.*

Wyrażenie: »z głową ponurzony« (1): *á owi/ Co ku zwádzie řkłonniefzy niż ku pokoiowi/ Z myřli řwéy hárdéy byli do gruntu zniřčení/ Y w boiowych powodziách z głową ponurzeni. KochProp* 6.

[*Szereg: »ponurzony a utopiony«: řłowem Bořym ludzie w ćiemnościach obłądliwości ponurzeni/ á w řmrodliwych pracách tego řwiátá wtopieni/ ná řwiatło prawdy/ [...] bywáią wyciągáni WujPosřw* 1584 6 (*Linde s.v. ponurzyć*).]

a. *Wyraz używany przy komentowaniu różnic między katolickim i antytrynitarskim przekładem Nowego Testamentu* (2) : *Byliřcie kiedyř grzeřznemi/ áleřcie omyći (nie ponurzeni) áleřcie pořwićceni/ ále wřprawiedliwieni. WujNT* 12, 12.

2. *Ochrzczony (w terminologii anabaptystów)* (12) : *Ktorzy tedy wdźięcznie przyięli náukę Piotrowę/ ponurzeni byli CzechRozm* 258, 188v, 253v, 254, 258 [3 r.]; *CzechEp* 176, 215; [*A gdy był Iezus ponurzony/ wnet wyřtápił z wody CzechNT Matth* 3/16].

Wyrażenia: »ponurzon w imię Jezusa Chrystusa [*ku czemu*]« (1): Kayćie lie á niech ponurzon bęǳie káždy z was w imię Iezufá Chřiřtufá [*et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi Vulg Act 2/38*] ku odpufzczeniu grzechów *CzechRozm 257v*.

»wodą ponurzony« (1): Coż ieřt ná przekázie/ áby ci niemieli być wodą ponurzeni [*ut non baptizentur Vulg Act 10/47*]/ poniewaś ducha wzięli iáko y my? *CzechRozm 267*.

Przen (1) :

Wyrażenie: »duchem ponurzony« (1): Bęǳiećie duchem ponurzeni [*vos autem baptizabimini Spiritu sancto Vulg Act 1/5*] po nie wielu dni. *CzechRozm 267*.

α. [*Nazwa nadawana arianom, przede wszystkim przez ich przeciwników: á zwałszczá maiąc iuż między łobą niektore bráty ponurzone. BudUrząd 3v.*

Wyrażenie: »ebijonita ponurzony« = *pogardl. arianin*: X. Daniel w Zalesiu uniósł się był za opinią bluźnierstwa aryjańskiego i ebijonitów ponurzonych, obaczywszy jednak sprostne bluźnierstwa ich, poenitentia ductus wrócił się i publice prosił, aby był przyjęty. *AktaSynod III 193, III 106*.

αα. *W funkcji rzeczownika:* Imp. wojewodzicowi podolskiemu pozwolił synod na prośbę jego, którą sam obecnie uczynił do braciej, aby rozmowa z ponurzonymi prywatna u jm. w dworze była. *AktaSynod III 204.*]

Synonimy: 1. *pogrążony, zatoneły, zatoniony, zatopiony*; 2. *okrzczony*.

Cf **PONURZYĆ**

MC